

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

25 päivänä huhtikuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Lentoliikenne – Lentoasemamaksut – Direktiivi 2009/12/EY –
11 artiklan 5 kohta – Riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitus –
Lentoasemien käyttäjien maksuosuudet – Maksun kantamisen perusteet

Asiassa C-204/23,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Consiglio di Stato (ylin hallintotuomioistuin, Italia) on esittänyt 24.3.2023 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.3.2023, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Autorità di regolazione dei trasporti

vastaaan

Lufthansa Linee Aeree Germaniche,

Austrian Airlines,

Brussels Airlines,

Swiss International Air Lines Ltd ja

Lufthansa Cargo,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. Piçarra (esittelevä tuomari) sekä tuomarit
N. Jääskinen ja M. Gavalec,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Lufthansa Linee Aeree Germaniche, Austrian Airlines, Brussels Airlines, Swiss International Air Lines Ltd ja Lufthansa Cargo, edustajanaan F. L. Arrigoni, avvocato,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajinaan M. De Vergori ja S. L. Vitale, avvocati dello Stato,
- Euroopan komissio, asiamiehinään P. A. Messina ja B. Sasinowska,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee lentoasemamaksuista 11.3.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/12/EY (EUVL 2009, L 70, s. 11) 11 artiklan 5 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Autorità di regolazione dei trasporti (liikenteen valvontaviranomainen, Italia; jäljempänä valvontaviranomainen) ja toisaalta Lufthansa Linee Aeree Germaniche, Austrian Airlines, Brussels Airlines, Swiss International Air Lines Ltd ja Lufthansa Cargo (jäljempänä yhdessä asianomaiset lentoasemien käyttäjät) ja joka koskee valvontaviranomaisen sellaisen päätöksen pätevyyttä, jossa vahvistetaan kyseisen viranomaisen vuoden 2019 rahoitukseen tarkoitettun maksuosuuden määrä ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2009/12 johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”Päätösten puolueettomuuden ja tämän direktiivin asianmukaisen ja tehokkaan soveltamisen varmistamiseksi jokaiseen jäsenvaltioon olisi perustettava riippumaton valvontaviranomainen. Tällä viranomaisella olisi oltava kaikki tehtäviensä suorittamiseksi tarvittava henkilöstö, asiantuntemus ja rahoitus.”
- 4 Kyseisen direktiivin 2 artiklan sanamuoto on seuraava:
”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

--

- 2) 'lentoaseman pitäjällä' yhteisöä, jonka tarkoituksena on kansallisten lakien, asetusten tai sopimusten nojalla huolehtia muun toimintansa ohella tai yksinomaisesti lentoaseman tai lentoasemaverkon infrastruktuurien hallinnosta ja hallinnasta sekä kyseisellä lentoasemalla tai kyseisessä lentoasemaverkossa olevien eri tahojen toiminnan yhteensovittamisesta ja valvonnasta;
- 3) 'lentoaseman käyttäjällä' luonnollista tai oikeushenkilöä, joka vastaa matkustajien, postin ja/tai rahdin kuljetuksesta lentoteitse kyseiselle lentoasemalle tai kyseiseltä lentoasemalta;
- 4) 'lentoasemamaksulla' lentoaseman pitäjän hyväksi kerättävää maksua, joka peritään lentoaseman käyttäjiltä pelkästään lentoaseman pitäjän käyttöön antamien sellaisten tilojen ja palvelujen käytöstä, jotka liittyvät ilma-alusten laskeutumiseen, lentoonlähtöön, valaistukseen ja pysäköintiin sekä matkustajien ja rahdin käsittelyyn;

--”

- 5 Kyseisen direktiivin 3 artiklan, jonka otsikko on ”Syrjimättömyys”, mukaan ”jäsenvaltioiden on yhteisön lainsäädännön mukaisesti varmistettava, etteivät lentoasemamaksut syrji lentoaseman käyttäjiä keskenään”.
- 6 Saman direktiivin 11 artiklan, jonka otsikko on ”Riippumaton valvontaviranomainen”, 3 ja 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”3. Jäsenvaltioiden on taattava riippumattoman valvontaviranomaisen riippumattomuus varmistamalla, että se on oikeudellisesti erillinen ja toiminnallisesti riippumaton lentoasemien pitäjistä ja lentoliikenteen harjoittajista. Jäsenvaltioiden, jotka ovat lentoasemien, lentoasemien pitäjien tai lentoliikenteen harjoittajien omistajia tai joilla on määräysvalta lentoasemien pitäjiin tai lentoliikenteen harjoittajiin nähden, on varmistettava, että tällaiseen omistajuuteen tai määräysvaltaan liittyviä tehtäviä ei ole uskottu riippumattomalle valvontaviranomaiselle. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että riippumaton valvontaviranomainen käyttää toimivaltaansa puolueettomasti ja avoimesti.

--

5. Jäsenvaltiot voivat perustaa riippumatonta valvontaviranomaista varten rahoitusmekanismiin, johon voi kuulua maksun periminen lentoaseman käyttäjiltä ja lentoaseman pitäjiltä.”

Italian lainsäädäntö

- 7 Kasvua, tasavertaisia mahdollisuuksia ja julkisten tilien konsolidointia koskevista kiireellisistä säännöksistä 6.12.2011 annetun asetuksen nro 201 (decreto-legge n. 201 – Disposizioni urgenti per la crescita, l'equità e il consolidamento dei conti pubblici) (GURI nro 284, 6.12.2011, Supplemento ordinario nro 251), joka on muunnettu laiksi muutettuna 22.12.2011 annetulla lailla

nro 214 (GURI nro 300, 27.12.2011, Supplemento ordinario nro 276), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä laki nro 214/2011), 37 §:n 6 momentin b kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellä 2 momentissa tarkoitettujen toimivaltuuksien käyttö ja 3 momentissa tarkoitettujen toimien toteuttaminen sekä muiden laissa osoitettujen toimivaltuuksien käyttö ja muut lakisäätteiset toimet rahoitetaan seuraavasti:

--

b) kuljetusalalla toimivien talouden toimijoiden – joiden osalta [valvontaviranomainen] on tosiasiallisesti alkanut käyttää toimivaltaa tai hoitaa lakisäätteisiä tehtäviään niillä markkinoilla, joilla ne toimivat – suorittamalla maksuosuudella, joka ei ylitä yhtä tuhannesosaa viimeisellä tilikaudella harjoitettuun toimintaan perustuvasta liikevaihdosta; maksusta vapautuksen raja-arvot määrätään liikevaihdon suuruuden perusteella. Liikevaihto lasketaan siten, että vältetään päällekkäiset maksuosuudet. Maksuosuuden suuruus vahvistetaan vuosittain [valvontaviranomaisen] toimella, jonka ministerineuvoston puheenjohtaja hyväksyy yhteisymmärryksessä talous- ja valtiovarainministerin kanssa. Huomautuksia voidaan esittää toimen vastaanottamisesta 30 päivän kuluessa [valvontaviranomaiselle], jonka on ryhdyttävä toimenpiteisiin niiden johdosta. Jos huomautuksia ei ole tehty, toimi katsotaan hyväksytyksi.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 8 Valvontaviranomainen teki 19.12.2018 lain nro 214/2011 37 §:n 6 momentin b kohdan nojalla päätöksen, jossa vahvistettiin lentoasemien käyttäjien kyseiselle viranomaiselle vuodelta 2019 maksettavan maksuosuuden määrä ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.
- 9 Asianomaiset lentoasemien käyttäjät nostivat kyseisestä päätöksestä kanteen Tribunale amministrativo regionale per il Piemontessa (Piemonten alueellinen hallintotuomioistuin, Italia).
- 10 Koska kyseinen tuomioistuin hyväksyi niiden kanteen, valvontaviranomainen valitti Consiglio di Statoon (ylin hallintotuomioistuin, Italia), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ja väitti yhtäältä, että kuljetusalan talouden toimijat kuuluvat niihin yksiköihin, joiden on maksettava lain nro 214/2011 37 §:n 6 momentin b kohdassa säädetty maksuosuus, ja toisaalta, että ilmailualalla, jota säännellään direktiivillä 2009/12, valvontaviranomaisen toimivallan käyttö kohdistuu sekä lentoasemien pitäjiin että lentoasemien käyttäjiin.
- 11 Asianomaiset lentoasemien käyttäjät puolestaan väittävät, että niiden liikevaihtoon perustuva maksuosuus, joka niiden on suoritettava valvontaviranomaisen kyseisen päätöksen mukaan, on yleinen vero, joka ei liity erityisen palvelun tarjoamiseen, toisin kuin direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu maksu. Niiden mukaan Italian lainsäädäntö on siten ristiriidassa kyseisen 11 artiklan 5 kohdan kanssa siltä osin kuin kyseisessä lainsäädännössä säädetään kyseisen viranomaisen kaikkien kustannusten kattamiseen tarkoitettua maksuosuudesta sitomatta sitä todellisiin käyttökustannuksiin. Lisäksi on niin, että jos kaikilla lentoasemien käyttäjillä, eikä ainoastaan asianomaisen valvontaviranomaisen jäsenvaltion sijoittautuneilla tai kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetuilla lentoasemien käyttäjillä, olisi velvollisuus osallistua useiden jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten rahoittamiseen, tämä aiheuttaisi niiden osalta epätavallisen ja kyseisen direktiivin hengen vastaisen kustannusten moninkertaistumisen.

- 12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että lain nro 214/2011 37 §:n 6 momentin b kohta ei ensi näkemältä ole unionin oikeuden vastainen, koska jäsenvaltioilla on direktiivin 2009/12 11 artiklan 3 ja 5 kohdan nojalla oikeus varmistaa valvontaviranomaisten rahoitus määräämällä lentoasemien käyttäjille tätä rahoitusta varten maksuosuus.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myöntää, että lentoasemamaksu eroaa maksuosuuksista, jotka eivät liity tiettyyn palveluun, koska ensin mainittu on vastike palvelusta, mutta toteaa, että 11 artiklan 5 kohdassa säädetty rahoitusmekanismi, ”johon voi kuulua maksun periminen”, ei sulje pois tiettyä rahoitusmuotoa, joka on riippumaton erityisestä vastasuorituksesta. Mainitun tuomioistuimen mukaan kansallisessa käytännössä otetaan joka tapauksessa lain nro 214/2011 37 §:n 6 momentin b kohdassa käyttöön otetun monivaiheisen menettelyn puitteissa huomioon kyseessä olevan maksuosuuden määrän ja valvontaviranomaisen toiminnasta aiheutuvien kustannusten välinen yhteys.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisää, että direktiivissä 2009/12 säädetyn lentoasemamaksuja koskevan yhteisen kehyksen käyttöön ottamisella pyritään varmistamaan yhdenmukainen kohtelu paitsi Euroopan unionin lentoasemien pitäjien, myös lentoliikenteen harjoittajien kaltaisten lentoasemien käyttäjien välillä. Se päätelee tästä, että kyseisen maksuosuuden mahdollinen rajoittaminen sellaisiin lentoasemiin, joiden kotipaikka on Italiassa, voisi vääristää kilpailua.
- 15 Näissä olosuhteissa Consiglio di Stato on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [direktiivin 2009/12] 11 artiklan 5 kohtaa – lentoasemia koskeva oikeussääntö – tulkittava siten, että [valvontaviranomaisen] rahoittaminen on toteutettava ainoastaan lentoasemamaksujen käyttöönotolla, vai voidaanko rahoitus toteuttaa myös muilla rahoitustavoilla, kuten määräämällä maksuosuus (Consiglio di Staton mukaan jäsenvaltiolla on pelkkä mahdollisuus periä [valvontaviranomaisen] rahoittamiseen lentoasemamaksuilla tarkoitetut summat)?
- 2) Onko lentoasemamaksujen tai maksuosuuden, jotka voidaan periä [direktiivin 2009/12] 11 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun valvontaviranomaisen rahoittamiseksi, liityttävä vain tiettyihin suoritteisiin ja kustannuksiin – joita ei kuitenkaan mainita [kyseisessä] direktiivissä – vai riittääkö, että ne liittyvät [valvontaviranomaisen] toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin sellaisina kuin ne perustuvat hallitusviranomaisille toimitettuihin ja niiden tarkastamiin tilinpäätösasiakirjoihin?
- 3) Onko [direktiivin 2009/12] 11 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että lentoasemamaksuja voidaan periä vain talouden toimijoilta, jotka asuvat [valvontaviranomaisen] perustaneessa valtiossa tai jotka on perustettu sen lainsäädännön mukaisesti, ja voidaanko tätä soveltaa myös [kyseisen] viranomaisen toiminnan rahoittamiseksi perittäviin maksuosuuksiin?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

- 16 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitus varmistetaan perimällä lentoasemien käyttäjiltä maksuosuus, jonka määrää ei ole suhteutettu kyseisen viranomaisen tarjoamien palvelujen kustannuksiin.
- 17 Direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohdan mukaan ”jäsenvaltiot voivat perustaa riippumatonta valvontaviranomaista varten rahoitusmekanismin, johon voi kuulua maksun periminen lentoaseman käyttäjiltä ja lentoaseman pitäjiltä”.
- 18 Ensinnäkin on todettava, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettua maksua ei pidä sekoittaa kyseisen direktiivin 2 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettuun lentoasemamaksuun. Yhtäältä nimittäin lentoasemamaksu peritään kyseisen 2 artiklan 2 alakohdassa määritellyn ”lentoaseman pitäjän hyväksi”, kun taas mainitun direktiivin 11 artiklan 5 kohdassa tarkoitettu maksu voidaan periä muun muassa lentoaseman pitäjiltä. Toisaalta mainitussa 2 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettuna lentoasemamaksun vastike muodostuu ”lentoaseman pitäjän käyttöön antamien sellaisten tilojen ja palvelujen käytöstä, jotka liittyvät ilma-alusten laskeutumiseen, lentoonlähtöön, valaistukseen ja pysäköintiin sekä matkustajien ja rahdin käsittelyyn”. Näiden palvelujen tarjoaminen ei siis kuulu saman direktiivin 11 artiklassa tarkoitettuna ”riippumattoman valvontaviranomaisen” toimivaltaan.
- 19 Toiseksi direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohdan sanamuodosta ilmenee selvästi, että valvontaviranomaisten rahoitusmekanismin perustaminen on jäsenvaltioille pelkkä mahdollisuus eikä velvollisuus. Sama koskee maksun perimistä kyseistä rahoitusta varten kyseisen direktiivin 2 artiklan 3 alakohdassa määritellyiltä lentoasemien käyttäjiltä.
- 20 Tästä seuraa, että kun jäsenvaltiot päättävät direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohdan mukaisesti perustaa valvontaviranomaistensa rahoitusmekanismin, niiden ei tarvitse osoittaa yhteyttä yhtäältä lentoasemien käyttäjiltä ja lentoasemien pitäjiltä perimiensä maksuosuuksien määrän ja toisaalta tällaisen viranomaisen tarjoamien palvelujen kustannusten välillä.
- 21 Ottaessaan käyttöön tällaisen mekanismin jäsenvaltioiden on kuitenkin noudatettava suhteellisuusperiaatteen ja syrjinnän kiellon periaatteen kaltaisia unionin oikeuden yleisiä periaatteita (ks. analogisesti tuomio 23.4.2009, Angelidaki ym., C-378/07–C-380/07, EU:C:2009:250, 83 ja 85 kohta ja tuomio 5.5.2011, Ze Fu Fleischhandel ja Vion Trading, C-201/10 ja C-202/10, EU:C:2011:282, 37 kohta).
- 22 Suhteellisuusperiaatteen mukaan kansallisella säännöstöllä, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohdan mukainen valvontaviranomaisen rahoitusmekanismi, ei kuitenkaan saa ylittää sitä, mikä on tarpeen kyseisellä säännöksellä tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 8.2.2018, Lloyd’s of London, C-144/17, EU:C:2018:78, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen); kyseisenä päämääränä on – kuten kyseisen 11 artiklan 3 kohdasta, luettuna kyseisen direktiivin 12 perustelukappaleen valossa, ilmenee – antaa tälle viranomaiselle tarvittava henkilöstö, tekninen asiantuntemus ja rahoitus, jotta se voi suorittaa tehtävänsä puolueettomasti, avoimesti ja täysin riippumattomasti.

- 23 Lentoasemien käyttäjien välisen syrjinnän kiellosta on todettava, että siitä säädetään direktiivin 2009/12 3 artiklassa kyseisen direktiivin 2 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettujen lentoasemamaksujen osalta, ja se johtuu suoraan syrjintäkiellon periaatteesta siltä osin kuin on kyse maksuista tai maksuosuuksista, jotka näille käyttäjille määrätään mainitun direktiivin 11 artiklan 5 kohdan nojalla.
- 24 Edellä todettujen seikkojen perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitus varmistetaan perimällä lentoasemien käyttäjiltä maksuosuus, jonka määrää ei ole suhteutettu kyseisen viranomaisen tarjoamien palvelujen kustannuksiin, kunhan tällainen säännöstö on unionin oikeuden yleisten periaatteiden, erityisesti suhteellisuusperiaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen, mukainen.

Kolmas kysymys

- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitus varmistetaan perimällä maksuosuus lentoasemien käyttäjiltä, vaikka nämä eivät ole sijoittautuneet kyseisen viranomaisen jäsenvaltioon tai niitä ei ole perustettu kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.
- 26 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohdan sanamuodossa ei rajata riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitusmekanismin soveltamista ainoastaan tiettyihin lentoasemien käyttäjien ryhmiin sen mukaan, ovatko kyseiset käyttäjät sijoittautuneet asianomaiseen jäsenvaltioon tai onko ne perustettu sen lainsäädännön mukaisesti.
- 27 Toiseksi – kuten sekä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt että Euroopan komissio on kirjallisissa huomautuksissaan todennut – jäsenvaltion riippumattoman valvontaviranomaisen rahoittamaksi määrättyjen maksuosuuksien rajoittaminen koskemaan ainoastaan sellaisia lentoasemien käyttäjiä, joiden kotipaikka on kyseisen jäsenvaltion alueella, voisi vääristää kilpailua näiden kahden lentoasemien käyttäjäryhmän välillä, koska se vapauttaa tällaisista maksuosuuksista lentoasemien käyttäjät, joiden kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, vaikka kyseiset käyttäjät käyttävät ensin mainitun jäsenvaltion lentoasemia.
- 28 Edellä todettujen seikkojen perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitus varmistetaan perimällä maksuosuus lentoasemien käyttäjiltä, vaikka nämä eivät olekaan sijoittautuneet kyseisen viranomaisen jäsenvaltioon tai niitä ei ole perustettu kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

- 29 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kahdeksas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Lentoasemamaksuista 11.3.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/12/EY 11 artiklan 5 kohtaa**

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitus varmistetaan perimällä lentoasemien käyttäjiltä maksuosuus, jonka määrää ei ole suhteutettu kyseisen viranomaisen tarjoamien palvelujen kustannuksiin, kunhan tällainen säännöstö on unionin oikeuden yleisten periaatteiden, erityisesti suhteellisuusperiaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen, mukainen.

- 2) Direktiivin 2009/12 11 artiklan 5 kohtaa**

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan riippumattoman valvontaviranomaisen rahoitus varmistetaan perimällä maksuosuus lentoasemien käyttäjiltä, vaikka nämä eivät olekaan sijoittautuneet kyseisen viranomaisen jäsenvaltioon tai niitä ei ole perustettu kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Allekirjoitukset